

MARKO SNOJ

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK F. RAMOVŠA, ZRC SAZU
NOVI TRG 4, SLO-1000 LJUBLJANA
Marko@zrc-sazu.si

SLOVENSKI PRIIMKI IZ BIBLIJSKEGA IMENA ŠIMEON

Avtor razlaga slovenske priimke, ki so motivirani z biblijskim imenom *Šimeon*, kot so *Simon*, *Simonič*, *Simončič*, *Šimič*, *Šimek* itd. Začetno *s-* kaže na to, da je ime prišlo v slovenščino z romanskega področja s pomočjo furlanskega in beneškega posredovanja, medtem ko začetno *š-* kaže na to, da gre za izposojanje hebrejskega imena *Šimeōn* skozi nemščino.

1.1 Ime je na Slovenskem prvič zapisano v Čedajskem evangeliju v drugi polovici 9. stoletja, in sicer v latinskem besedilu, ki našteva romarje iz Bolgarije. *Šimeon* se omenja kot tretji sin kneza Borisa, l. 861 prekrščenega v Mihaela¹. Kasnejši zapisi tega imena na naših tleh so sodeč po objavljenih virih šele z začetka 13. stoletja, tako se l. 1202 v Miljah omenja *Simeon Udelricus Malifante*², l. 1224 *Simon Venier* iz Trsta³ in l. 1225 *Simon Foscari*, tj. iz okraja sv. Foske⁴. Iz navedenih priimkov je zelo verjetno, da tudi ti ljudje niso bili Slovenci, temveč Furlani oz. Benečani. Prvi zapis tega imena, ki z veliko gotovostjo označuje Slovenca, je iz l. 1377, ko se v Tolminskem urbarju na Idrskem pri Kobaridu omenja kmet *Simonus*⁵. Nobenega dvoma o slovenskosti poimenovanih pa ni več pri zapisih *Simon Sayecz*, *Simon Tschuk* (Črni Vrh l. 1499)⁶ in *Simon Achaczitz* (Števerjan l. 1523)⁷. Iz lokacije zapisov smemo sklepati, da se je krstno ime *Simon* k nam razširilo z zahoda, z romanskega področja.

1.2 Iz te osnovne oblike imamo danes priimek *Simon* (94)⁸ in izvorno sloven.

¹ Kos 1902–28: II, 250.

² Kos 1902–28: V, 26.

³ Kos 1902–28: V, 204.

⁴ Kos 1902–28: V, 210.

⁵ Kos 1948–54: I, 64.

⁶ Kos 1948–54: II, 261.

⁷ Kos 1948–54: II, 169.

⁸ Številka v oklepajih za vsakokratnim sloven. priimkom označuje število telefonskih priključkov na priimek iz Telefonskega imenika Slovenije za leto 1996.

patronimika *Simonič* (1252)⁹ ter *Simončič* (806). Redkejšje variante *Simoneti* (6), *Simonetič* (5), *Simoniti* (46) in *Simonelli* (1), pogostejše na zahodu, odsevajo romanske imenotvorne elemente.

1.3 Akcent v osebnem imenu je bil in je v sosednjih romanskih jezikih še vedno na drugem zlogu¹⁰, kar v sloven. odseva v patronimiku *Simóničič*. V drugih naštetih na slovenskih tleh tvorjenih priimkih prevladuje akcent na prvem zlogu: *Šimon*, *Šimonič*, v onih, ki so tvorjeni z romanskimi prvinami, pa na predzadnjem: *Šimonéti*. Medtem ko je slednje razložljivo z romanskimi akcentskimi zakonitostmi, pa je možnih razlogov za akcentuacijo prvega zloga več. 1. Če se je izglasni vokal skrajšal v *Simòn, je to regularno dalo *Šimon*. Če domneva drži, je ime iz kolumnalnega akcentskega tipa prestopilo v premični tip *zákon*, gen. *zakóna*, se sprva še pregibalo po premičnem tipu, nato pa kakor v primeru današnjega variantnega gen. *zakona* lahko izravnalo v prid nominativu. 2. Na utrditev akcenta na prvem zlogu so (ne glede na pravilnost domneve pod prvo točko) lahko vplivali a) vokativ *Šimone b) hipokoristika *Šima*, *Šime* c) tvorba *Šimen*. Podobni razlogi so povzročili akcentski premik v imenu *Léon* < it. *Leóne*. 3. Izvorno hebrejsko ime je v varianti z vzglasnim š- k nam prišlo tudi z nem. posredovanjem in morda neposredno od Judov. Ker so v jidišu in v nem. imena iz tega etimona naglašena na prvem zlogu, ni izključeno, da se je akcent *Šimon* utrdil po zgledu variante *Šímon*.

1.4 Iz hipokoristikov *Sima*, potrjenega v Ozeljanu l. 1523¹¹, in *Sime*, potrjenega v urbarjih za Belo krajino in Žumberk v primeru *Sime Jwry*¹², je tvorjen patronimik sloven. *Simič* (65), hrv. *Simić*, in od tod *Simičič* (6), hrv. *Simičić*. Priimki *Simčič* (904), hrv. *Simčić*, z varianto *Sinčič* (15), in *Sinček* (13), so patronimiki iz hipokoristika *Simko*. Z zadostno verjetnostjo smemo iz istega izhodišča izvesti še priimka z disimiliranim č, *Simšič* (128) in *Simsič* (60).

1.5 Kljub navidezni, zgolj pisni podobnosti z rus. *Semën*, kar je prek strus. *Сѣм(е)онъ*, stcslov. *Simeonъ* in gr. *Συμεών* iz hebr., pa iz obravnavanega biblijskega imena ne moremo izvesti sloven. in hrv. priimka *Semen* (53) s patronimikom sloven. *Semenič* (323), *Semenč* (7), hrv. *Semenić*. Njegov izvor je bolj verjetno v hipokoristiku *Sěmenъ (tip hrv., srb. *Mladen*) slov. atpn. *Sěmislavъ, ki je potrjen v koroško sloven. tpn. *Semislávče*, dial. *Šmišvávče* pri Rožeku¹³ < **Sěmislavit' i*. Ta hipokoristik se ohranja npr. v češ. tpn. *Semín* (če to ni iz adj. od

⁹ Leta 1610 se v Drašičih omenja Mathia Simonitsch (Kos 1991: II, 392).

¹⁰ It. akcent *Simóne* izvira iz gr. *Συμεών*, ta pa temelji na hebr. naglaševanju zadnjega zloga fraze.

¹¹ Merku 1982: 58.

¹² Kos 1991: II, 621. Ta hipokoristik odseva v hrv. in srb. priimkih *Sime*, *Simetić*.

¹³ Dialektično obliko navaja Zdovc 1993: 86.

Sěma), polj. *Siemień*, srb. *Semenjevo*¹⁴. Iz hipokoristikov *Sěma (ohranjeno moroda v sloven. patronimiku *Semič*), *Sěmъkъ ali podobno je treba izvesti tpn. češ. *Semeč*, *Semčice* in sloven. *Sěmič* v Beli krajini, l. 1309 *Schiemze*, 1332 *Semacz*¹⁵. Sodeč po starih zapisih je sloven. ime v današnji obliki hiperkorektni zapis za *Se-măč* < *Sěmъčъ, kar je s sufiksom *-jъ tvorjeno iz hipokoristika *Sěmъkъ, in je torej istega izvora kot češ. tpn. *Semeč*.

1.6 V hebr. se ime piše *Šm^cwn* (standardna vokalizacija je *šim^e cōn*), njegov apelativni pomen je 'uslišanje'¹⁶. Poenostavitev -eō- > -o- razlagajo z vplivom podobnega, a ne sorodnega gr. osebnega imena Σίμων, ki izvira iz adjektiva σιμός 'imajoč zavihan nos'¹⁷. Razlaga vsaj za silo zadošča kljub dejstvu, da se lat. varianta *Simon* navaja v Vulgati (Apd 15,14), medtem ko je na paralelnem mestu v gr. Συμεών¹⁸. Pri evropskih Judih sta se ohranili obe varianti, jid. *Schimeon* in *Schimon*.

1.7 Sklepati smemo, da je v sloven. imenu *Šimon* nenaglašeni vokal oslabel do polglasnika, kar je privedlo do vzpostavitve paradigme *Šimən, gen. -*mna*. Iz tega sta pri nas izpričana redka priimka *Simenc* (2) in *Simencič* (20). Podoben pojav opazimo v sloven. tpn. *Štēben*, gen. -*bnna* < *(*Sanctus*) *Stephanus*. Vprašanje, koliko in če sploh je na nastanek tvorbe *Šimən vplivalo nem. ime *Siemen*, v 10. stol. tudi *Siman*¹⁹, ostaja odprto.

1.8 Variante z ohraneno vokalno skupino -*eo*- so na Slovenskem mlajše, in sicer je priimek *Simeone* (3) očitno iz Italije, *Simeonov* (20), *Simeonovič* (4) in *Simeonovski* (5) pa s pravoslavnega dela Balkana. Priimki *Simunič* (22), *Simunich* (2) in *Simunišek* (3), ki izkazujejo za hrv. značilni *u*-jevski substitut romanskega *ó*²⁰, so sicer lahko, vendar ne nujno uskoški. V sloven. se namreč l. 1724 v Draščih omenja *Mathia Simunich*²¹, ki je zelo verjetno potomec v opombi 9 omenjenega *Mathie Simonitscha*. Mlajši zapis z -*u*- lahko odseva dolnejški razvoj dolgega cirkumflektiranega *o* > *u*, tako kot npr. v tpn. *Dule* < *Dole*. Enako je s priimkom *Simonovič*, ki se prvič omenja l. 1593 v belokranjski Preloki kot

¹⁴ Miklošič 1927: 179, rekonstruirala osnovo **sēm-*, ne navaja sloven. primerov, vendar prinaša bogato gradivo iz drugih slov. jezikov. Svoboda pri Profousu 1947–57: IV, 39, izhaja iz etimona *sěmъ 'oseba'.

¹⁵ Kos 1975: II, 548.

¹⁶ V Bibliji se ime prvič pojavlja kot ime drugega sina Jakoba in Lee. Lea je svojemu drugemu sinu dala ime *Simeon* rekoč: *Gospod je slišal, da sem zapostavljena, in mi je dal še tega.* (1 Mz 29,33).

¹⁷ De Felice 1978: 57.

¹⁸ Upoštevajoč izdajo *Novum testamentum tetraglotton*, Turici MCMLXXXI.

¹⁹ Bahlow 1967: 484, glede izvora teh imen bolj misli na germ. etimon *Sigeman* kot na hebr. *Šimeōn*. Stvnem. ime *Siman* izvaja iz *Sigiman* že Förstemann 1900: 1329.

²⁰ Prim. sloven. *olje* : hrv. *ulje* za lat. *oleum*.

²¹ Kos 1991: II, 430.

*Sýmonowých*²². Na prvi pogled bi bil lahko uskoški, saj vsebuje za slovenščino neznačilni patronimični konglomerat *-ovič*. Pač pa gotovo ni uskoški priimek *Šimnovčič* (31), ki je razložljiv le kot patronimik od *Šimnovec, tvorbe iz zgoraj omenjenega *Šimen, gen. *-mna*. Proti uskoškemu poreklu priimka *Šimnovčič* govori tudi dejstvo, da dostopna literatura tega priimka ne navaja niti na Hrvaškem niti drugje na južnoslovanskem ozemlju.

2.1 Paralelna plast že obravnavanim priimkom so tisti, ki imajo v vzglasju *š-*. V večini primerov se zdi verjetno, da ta *š-* eventualno prek nem. izvira iz hebr. etimona. To velja v osnovnem *Šimon* (157)²³, l. 1576 *Schimon*²⁴, v patronimikih *Šimonič* (11), *Šimonovič* in *Šimonc* (4) ter v priimkih, ki so kot zgoraj navedeni z vzglasnim *s-* tvorjeni iz hipokoristikov, in sicer iz hipokoristika *Šime*, potrjenega l. 1576 kot *Schime*²⁵, so priimki *Šimet* (3), *Šimic* (103), *Šimič* (4), *Šimičič* (1), *Šimec* (145), *Šimek* (87), iz hipokoristika *Šimen* pa *Šimenc* (391) z varianto *Šimenec* (10), *Šimnic* (83) z varianto *Šimnitz* (1), in *Šimnovec* (81). Samostojna hipokoristika sta ohranjana v priimkih *Šimonka* (92) in *Šimenko* (138). Tu je treba povedati, da hipokoristik *Šimen*, ki je na Slovenskem potrjen v Bušinski vasi že l. 1509 kot *Schymen*²⁶, ne izhaja nujno iz jidiša²⁷, ampak je lahko iz *Šimon* po oslabitvi drugega, nenaglašenege vokala, tako kot v zgoraj navedenem *Šimen. Pač pa priimka *Šemen* (109) in *Šemenc* (28) verjetno temeljita na nem. priimku *Schemen*, ki ga Gottaschald²⁸ izvaja iz hebr. etimona *Šimeōn*. Pogosti priimek *Šmon* (335), ki izkazuje slovensko moderno vokalno redukcijo nenaglašenege *-i-*²⁹ in s tem kaže na izvor *Šimón*, pa daje slutiti, da je treba tudi v primerih z vzglasnim *š-* delno računati z romanskim posredovanjem, pri čemer je *š-* substitut šumniškega *s-* v beneški italijanščini. Drugače namreč ni mogoče pojasniti akcenta na drugem zlogu, saj je v jid. in nem. *Schimen* naglašen prvi zlog. Problematiko sloven. priimkov *Šuman* (146) *Šumen* (1) in *Šomen* (36), ki bolj verjetno kot iz obravnavanega antroponima izvirajo iz nem. *Schu(h)mann* oz. spnem. variante *Schomann*³⁰, tu pustimo ob strani.

2.2 Preostane nam še osvetlitev priimkov z vzglasnim *š-* in vokalom *-u-* v drugem zlogu, torej *Šimun* (1), *Šimunac* (9), *Šimunec* (6), *Šimunek* (3), *Šimunič* (16), *Šimunovič* (9), *Šimunkovič* (9) in *Šimunjak* (1). Ker jih v doslej objavljenih starih

²² Kos 1991: II, 328.

²³ Prim. pogost nem., prvotno judovski priimek *Schimon*.

²⁴ Kos 1991: I, 283.

²⁵ Kos 1991: I, 283. Prim. tudi hrv. čak. *Šimě*, vok. *Šime* (Jurišić 1973: 206).

²⁶ Kos 1991: I, 121.

²⁷ Liepaja Jewish Cemetery Book 1909-1941 <<http://www.ej-anders.com/users/xenon2/cem/T.htm>> navaja, da je 5. 2. 1911 umrl *Schiemen Tokker*.

²⁸ Gottaschald 1982: 461.

²⁹ Keber 2001: 435.

³⁰ Bahlow 1967: 465.

sloven. besedilih ne najdemo in ker so vsi znani tudi na Hrvaškem³¹, smemo sklepati, da so k nam migrirali s hrv. področja. Navedeni priimki so tvorjeni iz hrv. antroponima *Šimun*, ki je na Hrvaško prišel bolj verjetno iz beneškoitalijanskega *Simón(e)* kot iz nem. ali jid. *Schimon*.

Literatura

- BAHLOW, H. 1967. *Deutsches Namenlexikon, Familien- und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt*, München.
- DE FELICE, E. 1978. *Cognomi d'Italia I–III, Origine, etimologia, storia, diffusione e frequenza di circa 15 mila cognomi*, Milano.
- FÖRSTEMANN, E. 1900. *Altdeutsches Namenbuch, Erster Band, Personennamen, Zweite, völlig umgearbeitete Auflage*, Bonn.
- GOTTASCHALD, M. 1982. *Deutsche Namenkunde, Unsere Familiennamen*, Fünfte verbesserte Auflage mit einer Einführung in die Familiennamenkunde von R. Schützeichel, Berlin – New York.
- JURIŠIĆ, B. 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima, II dio, Rječnik*. Zagreb.
- KEBER, J. 2001. *Leksikon imen, Izvor imen na Slovenskem*, Tretja izdaja, Celje.
- KOS, F. 1902–28. *Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku I–V*, Ljubljana.
- KOS, M. 1948–54. *Urbarji slovenskega Primorja I–II, Viri za zgodovino Slovencev*, Knjiga druga, Srednjeveški urbarji za Slovenijo, Zvezek drugi, Ljubljana.
- KOS, M. 1975. *Gradivo za historično topografijo Slovenije (za Kranjsko do leta 1500) I–III*, Ljubljana.
- KOS, D. 1991. *Urbarji za Belo krajino in Žumberk (15–18. stoletje) I–II, Novejši urbarji za Slovenijo, Prvi zvezek, Viri za zgodovino Slovencev, Trinajsta knjiga*, Ljubljana.
- LPSRH: *Leksikon prezimena Socijalističke republike Hrvatske*, Ur. V. Putanec, P. Šimunović, Zagreb 1976.
- MERKŮ, P. 1982. *Slovenski priimki na zahodni meji*, Trst.
- MIKLOŠIČ, F. 1927. *Die Bildung der slavischen Personen- und Ortsnamen, Drei Abhandlungen: Die Bildung der slavischen Personennamen, Die Bildung der Ortsnamen aus Personennamen, Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen*, Heidelberg.
- PROFOUS, A. 1947–57. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny I–IV*, Praha.
- ZDOVC, P. 1993. *Slovenska krajevna imena na avstrijskem Koroškem, Jezikovni priložnik*, Dunaj.

---

³¹ LPSRH, 642.

Slovene surnames derived from the Biblical name *Šimeon*

Summary

The paper treats Slovene surnames derived from the biblical name *Šimeon*, from which the modern surnames *Simon*, *Simonič*, *Simončič*, etc., also come. Initial *s-* suggests that the names came to Slovene from Romance, i.e., Friulian and Venetian intermediaries. The original Romance stress has been preserved in the patronymic *Simónčič*. The accent shift in *Šimon* and *Šimonič* has taken place just as in the given name *Šimon*, presumably because of the shortening of *Simón* > *Simòn*, under the influence of the hypocoristic *Šima*, attested in the 16th c., perhaps itself under German influence. These hypocoristics have given rise to the contemporary surnames *Simič*, *Simčič*, *Sinčič*, *Sinček*, *Simšič* and *Simsič*. However, the surnames *Semen*, *Semenič* and the toponym *Semič* are not part of this group; rather, they most likely originate in the Slavic anthroponym *Sěmislavъ.

The surnames *Simenc*, *Simencič*, *Simnovčič* are based on the name *Šimen, G *-mna*, which probably arose after the weakening of the unstressed *-o-* in *Šimon*. The surnames with *-u-* in the second syllable, e.g., *Simunič*, may be attributable to the Uskoks, though this notion is not unequivocal, given that *-u-* here could have developed regularly from the long circumflex-stressed *-o-* in the Lower Carniolan dialect.

Word-initial *š-* in the surnames *Šimon*, *Šimonič*, *Šimonovič* originates partly via German from the Hebrew etymon *Šimeōn*. As early as the 16th century the hypocoristic *Šime* is attested, which provides the basis for the formation of the surnames *Šimič*, *Šimec*, *Šimic*, *Šimek*, etc. The variant *Šimen*, G *-mna*, which is not necessarily directly borrowed from Yiddish *Schiemen*, as it could have arisen just as did the form *Šimen* after reduction, gave rise to the contemporary surnames *Šimenc*, *Šimnic*, *Šimnovec*. The surname *Šmon*, which undoubtedly comes from *Šimón, speaks in favor of the view that the base *Šimon*, too, came to Slovene partially from Romance, mostly likely via a Venetian territory, just as is the case with the Croatian surnames *Šimun*, *Šimunič*, *Šimunovič*, etc.

Ključne riječi: slovenska prezimena, biblijsko ime *Šimeon*, slovenska antroponimija

Key words: Slovene surnames, Biblical name *Šimeon*, Slovene anthroponymy